

**ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

В.Л. Шаран

29 жовтня 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СУЧАСНІ НАПРЯМИ В ДОШКІЛЬНІЙ ПЕДАГОГІЦІ

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність: 012 Дошкільна освіта

Освітньо-наукова програма: Дошкільна освіта

Статус дисципліни: обов'язкова

Факультет психології, педагогіки та соціальної роботи

Кафедра загальної педагогіки та дошкільної освіти

Мова навчання: українська

Дані про вивчення дисципліни

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг дисципліни	Кількість годин						Курсова робота	Вид семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Самостійна робота		Залік	Екзамен
				Кредити ЄКТС	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття				
Денна	II	III	3/90	30	14	-	-	16	60	-	-	+
Заочна	II	III	3/90	8	4	-	-	4	82	-	-	+

Робоча програма складена на основі освітньо-наукової програми та навчального плану підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (240 кредитів ЄКТС).

Розробники:

М.М. Чепіль, доктор педагогічних наук, професор

О.Є. Карпенко, доктор педагогічних наук, доцент

Погоджено керівником групи забезпечення спеціальності

М.М. Чепіль, доктор педагогічних наук, професор

Схвалено на засіданні кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти

Протокол № 9 від 30.08 2019 р.

Завідувач кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти М.М. Чепіль

Схвалено на засіданні науково-методичної ради факультету психології, педагогіки та соціальної роботи, протокол № 8 від 27 вересня 2019 р.

Схвалено на засіданні науково-методичної ради університету

Протокол № 8 від 29 жовтня 2019 р.

МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни полягає в ознайомленні аспірантів з сучасними напрямками у дошкільній педагогіці: філософським напрямом, педагогікою прагматизму, неопозитивізму, екзистенціалізму, неотомізму, біхевіоризму та гуманістичною педагогікою).

Навчальна дисципліна сприяє формуванню аспірантами низки програмних **компетентностей**, серед яких:

- здатність до аналізу концептуальних засад напрямів розвитку вітчизняної і зарубіжної дошкільної педагогіки, актуальних напрямів змін у змісті, формах, методах виховання і навчання дітей дошкільного віку;
- здатність оволодівати термінологією педагогічної науки та вибудовувати ієрархію наукових понять дошкільної педагогіки;
- здатність систематизувати знання, набуті на попередніх етапах вивчення психолого-педагогічних дисциплін щодо сутності дошкільної педагогіки, аксіологічності, динамічності, системності, взаємозв'язку, суспільної детермінованості та цілісності педагогічних явищ і процесів, багатогранності практичної спрямованості дошкільної педагогіки;
- здатність формувати педагогічне мислення аспірантів, здатність до аналітичного осмислення сутності педагогічних теорій сучасної дошкільної педагогіки, педагогічну позицію, педагогічний світогляд;
- здатність до формування в аспірантів досвіду самостійного і творчого аналізу, оцінки, порівняння педагогічних явищ, фактів, вміння прогнозувати розвиток сучасних напрямів дошкільної педагогіки;
- здатність стимулювати пошукову роботу в напрямку вдосконалення технологій навчання, диференціації педагогічної діяльності відповідно до розвитку сучасних напрямів у дошкільній педагогіці;
- здатність удосконалити вміння формулювати, відстоювати власну думку, активізувати самостійне критичне мислення, сприяти розвитку власної професійної позиції;
- будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу, оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці, прагнути до постійного самовдосконалення; об'єктивно оцінювати власну діяльність.

Вивчення дисципліни спрямовується на формування таких **програмних результатів навчання**:

- аналізувати вітчизняні зарубіжні психолого-педагогічні концепції, теорії, дослідницькі підходи до вивчення педагогічних явищ;
- вміти використовувати методи порівняльно-педагогічного дослідження;
- оперувати термінологією дошкільної педагогіки;
- планувати, організовувати, методично спрямовувати освітній процес на основі програмного змісту, з урахуванням потреб, інтересів, темпів розвитку кожної дитини, а також зарубіжного досвіду;
- впроваджувати елементи інноваційних моделей навчання у практику роботи школи;
- застосовувати отримані знання у процесі викладання у вищій школі: використовувати оптимальні форми, методи і засоби, спираючись на досвід організації дошкільної освіти, теоретико-методологічні концепції дошкільної педагогіки;

– розуміти історію та закономірності розвитку дошкільної освіти, аналізувати педагогічні системи минулого та творчо трансформувати їх потенціал у сучасний навчально-виховний простір закладу дошкільної освіти.

ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна вивчається після вивчення дисципліни «Філософія як досвід мислення», «Актуальні проблеми сучасної педагогіки і психології», «Технології навчання і виховання». Набуті знання і вміння використовуються при вивченні дисциплін професійної підготовки.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспіранти повинні:

I. Знати:

- передумови виникнення сучасних напрямків у дошкільній педагогіці;
- джерела сучасних педагогічних теорій;
- теоретичні засади та практичне спрямування сучасних напрямів дошкільної педагогіки;
- термінологію педагогічної науки та вибудовувати ієрархію наукових понять дошкільної педагогіки;
- актуальні проблеми розвитку дошкільної педагогіки;

II. Уміти:

- застосовувати знання про різні напрямки сучасної дошкільної педагогіки у професійно-практичній діяльності;
- використовувати різноманітні педагогічні теорії при виконанні педагогічних досліджень у галузі дошкільної педагогіки;
- визначати міждисциплінарний характер науково-педагогічних проблем, їх взаємозв'язки та взаємозалежності;
- здійснювати науково-педагогічні дослідження, знаходити шляхи удосконалення сучасної дошкільної освіти і педагогічної науки, творчого використання здобутих знань та вмінь у майбутній науковій діяльності;
- здійснювати компаративний аналіз педагогічних явищ і процесів в контексті вітчизняних та зарубіжних наукових розвідок;
- прогнозувати розвиток сучасних напрямів дошкільної педагогіки;
- вміти диференціювати педагогічну діяльність відповідно до розвитку сучасних напрямів у дошкільній педагогіці, моделювати педагогічні явища і процеси;
- аналізувати тенденції розвитку сучасного соціокультурного середовища у дошкільній освіті.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

90 – 100 (А) – «відмінно» (відмінне виконання з незначною кількістю помилок): досконало володіти систематичними знаннями основних напрямів в дошкільній педагогіці; ґрунтовно визначати роль дошкільної педагогіки в системі наукового знання; чітко знати вплив філософських теорій на педагогічні концепції та виховні системи; досконало

орієнтуватися у теорії та методології формування світоглядних орієнтацій сучасної дитини дошкільного віку; на високому рівні вести самостійний пошук і використовувати інформацію про виникнення та основні ідеї педагогіки прагматизму; чітко визначити провідні положення педагогічної системи Дж. Дьюї; ґрунтовно знати особливості педагогіки прагматизму в окремих країнах світу; чітко знати основні положення критичного мислення за Е. Шартє; досконало володіти знаннями щодо професіограми вихователя за Ш. Брю; ґрунтовно знати когнітивно-орієнтований курс Ж. Піаже; чітко орієнтуватися в Інтелект-картах Т. Бьюзена; досконало знати зміст та основні положення теорії морального розвитку Л. Кольберга; чітко знати індивідуалістична спрямованість педагогіки екзистенціалізму; досконало орієнтуватися у поглядах педагогів-екзистенціалістів на виховання дітей; ґрунтовно знати етичну теорію екзистенціалізму; чітко визначати роль і завдання вихователя в освітньому процесі; на високому рівні володіти концептуальними ідеями представників педагогіки екзистенціалізму (Дж. Кнеллер, У. Баррет, М. Марсель); ґрунтовно знати особливості виховання характеру за Г. Клаудом і Дж. Таусендом та виховання духовності за П. Дженкінс; досконало володіти знаннями щодо педагогіки неотомізму в окремих європейських країнах; чітко орієнтуватися в основних ідеях біхевіоризму як психолого-педагогічної концепції; ґрунтовно знати систему алгоритмів педагогічної діяльності Б. Блума; чітко знати ключові ідеї виховання талантів за С. Судзукі; досконало орієнтуватися у теоретичних основах гуманістичної педагогіки та концепції “гуманістичної освіти” в сучасній дошкільній педагогіці; на високому рівні володіти знаннями щодо основних ідей представників педагогіки серця (М. Лопаткова, В. Сухомлинський) та гуманістичної педагогіки (Ш. Амонашвілі, Я. Корчак); прагнути до постійного самовдосконалення; глибоко розуміти необхідність підвищення свого професійного рівня та педагогічної майстерності; брати участь у науково-методичних семінарах; відповіді логічні та послідовні;

82 – 89 (В) – «добре» (*вище середнього рівня з кількома помилками*): володіти систематичними знаннями основних напрямів в дошкільній педагогіці; визначати роль дошкільної педагогіки в системі наукового знання; чітко знати вплив філософських теорій на педагогічні концепції та виховні системи; добре орієнтуватися у теорії та методології формування світоглядних орієнтацій сучасної дитини дошкільного віку; на високому рівні вести самостійний пошук і використовувати інформацію про виникнення та основні ідеї педагогіки прагматизму; чітко визначити провідні положення педагогічної системи Дж. Дьюї; ґрунтовно знати особливості педагогіки прагматизму в окремих країнах світу; знати основні положення критичного мислення за Е. Шартє; досконало володіти знаннями щодо професіограми вихователя за Ш. Брю; ґрунтовно знати когнітивно-орієнтований курс Ж. Піаже; чітко орієнтуватися в Інтелект-картах Т. Бьюзена; добре знати зміст та основні положення теорії морального розвитку Л. Кольберга; чітко знати індивідуалістична спрямованість педагогіки екзистенціалізму; добре орієнтуватися у поглядах педагогів-екзистенціалістів на виховання дітей; ґрунтовно знати етичну теорію екзистенціалізму; чітко визначати роль і завдання вихователя в освітньому процесі; на високому рівні володіти концептуальними ідеями представників педагогіки екзистенціалізму (Дж. Кнеллер, У. Баррет, М. Марсель); ґрунтовно знати особливості виховання характеру за Г. Клаудом і Дж. Таусендом та виховання духовності за П. Дженкінс; володіти знаннями щодо педагогіки

неотомізму в окремих європейських країнах; добре орієнтуватися в основних ідеях біхевіоризму як психолого-педагогічної концепції; ґрунтовно знати систему алгоритмів педагогічної діяльності Б. Блума; чітко знати ключові ідеї виховання талантів за С. Судзукі; досконало орієнтуватися у теоретичних основах гуманістичної педагогіки та концепції “гуманістичної освіти” в сучасній дошкільній педагогіці; добре володіти знаннями щодо основних ідей представників педагогіки серця (М. Лопаткова, В. Сухомлинський) та гуманістичної педагогіки (Ш. Амонашвілі, Я. Корчак); прагнути до постійного самовдосконалення; глибоко розуміти необхідність підвищення свого професійного рівня та педагогічної майстерності; брати участь у науково-методичних семінарах; відповіді логічні та послідовні, але з незначними неточностями;

75 – 81 (С) – «добре» (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок): володіти систематичними знаннями основних напрямів в дошкільній педагогіці; визначати роль дошкільної педагогіки в системі наукового знання; добре знати вплив філософських теорій на педагогічні концепції та виховні системи; орієнтуватися у теорії та методології формування світоглядних орієнтацій сучасної дитини дошкільного віку; на достатньому рівні вести самостійний пошук і використовувати інформацію про виникнення та основні ідеї педагогіки прагматизму; чітко визначити провідні положення педагогічної системи Дж. Дьюї; ґрунтовно знати особливості педагогіки прагматизму в окремих країнах світу; знати основні положення критичного мислення за Е. Шартє; досконало володіти знаннями щодо професіограми вихователя за Ш. Брю; ґрунтовно знати когнітивно-орієнтований курс Ж. Піаже; чітко орієнтуватися в Інтелект-картах Т. Бьюзена; добре знати зміст та основні положення теорії морального розвитку Л. Кольберга; чітко знати індивідуалістична спрямованість педагогіки екзистенціалізму; добре орієнтуватися у поглядах педагогів-екзистенціалістів на виховання дітей; ґрунтовно знати етичну теорію екзистенціалізму; чітко визначати роль і завдання вихователя в освітньому процесі; на високому рівні володіти концептуальними ідеями представників педагогіки екзистенціалізму (Дж. Кнеллер, У. Баррет, М. Марсель); ґрунтовно знати особливості виховання характеру за Г. Клаудом і Дж. Таусендом та виховання духовності за П. Дженкінс; володіти знаннями щодо педагогіки неотомізму в окремих європейських країнах; добре орієнтуватися в основних ідеях біхевіоризму як психолого-педагогічної концепції; ґрунтовно знати систему алгоритмів педагогічної діяльності Б. Блума; чітко знати ключові ідеї виховання талантів за С. Судзукі; досконало орієнтуватися у теоретичних основах гуманістичної педагогіки та концепції “гуманістичної освіти” в сучасній дошкільній педагогіці; добре володіти знаннями щодо основних ідей представників педагогіки серця (М. Лопаткова, В. Сухомлинський) та гуманістичної педагогіки (Ш. Амонашвілі, Я. Корчак); прагнути до постійного самовдосконалення; глибоко розуміти необхідність підвищення свого професійного рівня та педагогічної майстерності; брати участь у науково-методичних семінарах;

67 – 74 (D) – «задовільно» (непогано, але зі значною кількістю недоліків): недосконало володіти систематичними знаннями основних напрямів в дошкільній педагогіці; визначати роль дошкільної педагогіки в системі наукового знання; знати вплив філософських теорій на педагогічні концепції та виховні системи; орієнтуватися у теорії та методології формування світоглядних орієнтацій сучасної дитини дошкільного віку; знати інформацію про основні

ідеї педагогіки прагматизму; орієнтуватися у основних положеннях педагогічної системи Дж. Дьюї; знати основні положення критичного мислення за Е. Шарт'є; на середньому рівні володіти знаннями щодо професіограми вихователя за Ш. Брю, когнітивно-орієнтованого курсу Ж. Піаже; добре орієнтуватися в Інтелект-картах Т. Бьюзена; знати основні положення теорії морального розвитку Л. Кольберга; знати індивідуалістична спрямованість педагогіки екзистенціалізму; орієнтуватися у поглядах педагогів-екзистенціалістів на виховання дітей; добре знати етичну теорію екзистенціалізму; визначати роль і завдання вихователя в освітньому процесі; на середньому рівні володіти концептуальними ідеями представників педагогіки екзистенціалізму; знати особливості виховання характеру за Г. Клаудом і Дж. Таусендом та виховання духовності за П. Дженкінс; орієнтуватися в основних ідеях біхевіоризму як психолого-педагогічної концепції; знати систему алгоритмів педагогічної діяльності Б. Блума; знати ключові ідеї виховання талантів за С. Судзукі; орієнтуватися у теоретичних основах гуманістичної педагогіки та концепції "гуманістичної освіти" в сучасній дошкільній педагогіці; володіти знаннями щодо основних ідей представників педагогіки серця та гуманістичної педагогіки; розуміти необхідність підвищення свого професійного рівня; відповіді недостатньо осмислені, немає логічної послідовності;

60 – 66 (E) – «задовільно» (виконання задовольняє мінімальним критеріям): недосконало володіти систематичними знаннями основних напрямів в дошкільній педагогіці; визначати роль дошкільної педагогіки в системі наукового знання; недосконало знати вплив філософських теорій на педагогічні концепції та виховні системи; на низькому рівні орієнтуватися у теорії та методології формування світоглядних орієнтацій сучасної дитини дошкільного віку; знати інформацію про основні ідеї педагогіки прагматизму; недостатньо орієнтуватися у основних положеннях педагогічної системи Дж. Дьюї; знати основні положення педагогіки неопозитивізму та її представників; знати індивідуалістична спрямованість педагогіки екзистенціалізму; орієнтуватися у поглядах педагогів-екзистенціалістів на виховання дітей; добре знати етичну теорію екзистенціалізму; визначати роль і завдання вихователя в освітньому процесі; на низькому рівні володіти концептуальними ідеями представників педагогіки екзистенціалізму; знати особливості педагогіки неотомізму; орієнтуватися в основних ідеях біхевіоризму як психолого-педагогічної концепції; орієнтуватися у теоретичних основах гуманістичної педагогіки та концепції "гуманістичної освіти" в сучасній дошкільній педагогіці; знати основні ідеї представників педагогіки серця та гуманістичної педагогіки; відсутність самостійного практичного застосування знань;

35 – 59 (FX) – «не задовільно» (з можливістю повторного складання): відтворення незначної частини навчального матеріалу без логічної послідовності; відсутність самостійного практичного застосування знань;

0 – 34 (F) – «не задовільно» (з можливістю повторного складання): відтворення незначної частини навчального матеріалу; відсутність вміння аналізувати, систематизувати інформацію; невміння самостійно визначити окремі цілі власної навчальної діяльності.

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби діагностики включають диференційований та об'єктивний облік результатів навчальної діяльності аспірантів і передбачають: контроль засвоєння теоретичних знань (усні відповіді на семінарських заняттях); виконання контрольної роботи; співбесіду з лектором; екзамен.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Філософський напрям у дошкільній педагогіці

Дошкільна педагогіка в системі наукового знання. Філософські теорії як основа педагогічних концепцій і виховних систем. Формування світоглядних орієнтацій сучасної дитини – теорія та методологія.

Педагогіка прагматизму

Виникнення педагогіки прагматизму. Основні ідеї педагогіки прагматизму. Провідні положення педагогічної системи Дж. Дьюї. Педагогіка прагматизму в окремих країнах світу.

Педагогіка неопозитивізму

Критичне мислення за Е. Шартъє. Професіограма вихователя за Ш. Брю. Когнітивно-орієнтований курс Ж. Піаже. Інтелект-карти Т. Бьюзена. Теорія морального розвитку Л. Кольберга.

Педагогіка екзистенціалізму

Індивідуалістична спрямованість педагогіки екзистенціалізму. Погляди педагогів-екзистенціалістів на виховання дітей. Етична теорія екзистенціалізму. Роль і завдання вихователя в освітньому процесі. Представники педагогіки екзистенціалізму (Дж. Кнеллер, У. Баррет, М. Марсель).

Педагогіка неотомізму

Виховання характеру за Г. Клаудом і Дж. Таусендом. Виховання духовності за П. Дженкінс. Педагогіка неотомізму в окремих європейських країнах.

Педагогіка біхевіоризму

Основні ідеї біхевіоризму як психолого-педагогічної концепції. Біхевіоризм та проблеми сучасної дошкільної педагогіки. Система алгоритмів педагогічної діяльності Б. Блума. Виховання талантів за С. Судзукі.

Гуманістична педагогіка

Теоретичні основи гуманістичної педагогіки. Концепція “гуманістичної освіти” в сучасній дошкільній педагогіці. Педагогіка серця (М. Лопаткова, В. Сухомлинський). Представники гуманістичної педагогіки (Ш. Амонашвілі, Я. Корчак).

ПЕРЕЛІК СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

1. Філософський напрям у педагогіці.
2. Педагогіка прагматизму.
3. Педагогіка неопозитивізму.
4. Педагогіка екзистенціалізму.
5. Педагогіка неотомізму.
6. Педагогіка біхевіоризму.
7. Гуманістична педагогіка.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Проаналізувати творче використання ідей дитиноцентризму Януша Корчака в сучасній системі дошкільної освіти України.
2. Підготувати презентацію: «Новаторська педагогічна діяльність Джона Дьюї та її роль у вихованні дітей дошкільного віку».
3. Охарактеризувати особливості впливу дитячого колективу на особистість у контексті гуманістичної педагогіки Василя Сухомлинського.
4. Розкрити гуманізацію виховання дошкільників як ключового елементу педагогічного мислення.
5. Охарактеризувати теоретико-методичні засади підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти в країнах Європи
6. Висвітлити світоглядні засади педагогічної концепції Л. Кольберга.
7. Підготувати доповідь: «Ален (Еміль-Огюст Шартє) – представник французької філософської педагогіки».
8. Охарактеризувати прагматизм як напрям зарубіжної реформаторської педагогіки.
9. Проаналізувати спорідненість методу розвитку талантів С. Судзукі до української музичної педагогіки.
10. Розкрийте концептуальні засади гуманістичної педагогіки Ш. Амонашвілі.

ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль з навчальної дисципліни реалізується у формі опитування, виступів на семінарських заняттях, співбесіди з лектором (проводиться в кінці семестру за наперед оголошеним розкладом), проведення контрольної роботи. Результати поточного контролю (поточна успішність) враховуються при виставленні підсумкової оцінки (балів).

Екзамен проводиться в письмовій формі за екзаменаційними білетами.

Максимальна кількість балів, яку може отримати аспірант за поточну успішність – 70 балів; контрольну роботу – 20 балів; співбесіда з лектором – 10 балів.

Бали за усні відповіді в кінці семестру нараховуються за формулою $x = A/n * 14$, де A – сума усіх поточних оцінок, включаючи оцінки “2”, а n – їх кількість (не менше чотирьох). Кількість балів x заокруглюються до цілих. Якщо середня оцінка $A/n = 2,5$, то кількість балів, які отримає аспірант на підставі оцінок поточного контролю, дорівнюватиме нулю ($x=0$). Аспіранти повинні бути готові до групового контролю на семінарських заняттях (тестування, фронтальне опитування, дискусія).

Сумарна кількість балів з дисципліни визначається за формулою: $S_{\text{сум.}} = 0,6 * S_{\text{пот.}} + 0,4 * S_{\text{підс.}}$, де $S_{\text{пот.}}$ – кількість балів за поточний контроль, $S_{\text{підс.}}$ – кількість балів за підсумковий контроль.

Оцінка виставляється за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС.

Екзамен за талоном № 2 і перед комісією проводиться в письмовій формі з оцінюванням за стобальною шкалою.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна

1. Бех І. Гуманістична педагогіка у розвивально-особистісному вимірі. *Освітологія*. 2012. Вип. 1. С. 52-58. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ocvit_2012_1_8
2. Васюк Ю. Розвиток особистості у філософській концепції прагматичної освіти Джона Дьюї. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2015. Вип. 7. С. 29-32. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprfc_2015_7_9
3. Гарасимів Т., Ватаманюк Л. Феномен особистості у філософії неотомізму. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Юридичні науки*. 2016. № 855. С. 163-167. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2016_855_26
4. Голець М. Етика матері і дитини. Нарис з історії виховання дітей раннього віку: Навч. посіб. для студ. пед. спец. вищ. навч. закл. Київ: Вища шк., 2005. 159 с.
5. Головка М., Головка Б. Організація освітньо-виховного процесу в дошкільному закладі в контексті ідей педагогічної філософії. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки*. 2018. Вип. 82(2). С. 66-71. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2018_82\(2\)_15](http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2018_82(2)_15)
6. Дмитруха А. Основні методологічні засади дошкільної педагогіки. *Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Філософія*. 2015. Вип. 45(1). С. 193-204. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnpu_filos_2015_45\(1\)_17](http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnpu_filos_2015_45(1)_17)
7. Дольська О. До методології створення дистанційних курсів: філософський аналіз когнітивно-педагогічних концепцій і таксономії Б. Блума. *Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Філософія*. 2017. Вип. 48(1). С. 80-89. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnpu_filos_2017_48\(1\)_12](http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnpu_filos_2017_48(1)_12)
8. Дубровіна О. Гуманістичні погляди, покладені в основу виховання талантів С. Судзукі. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Педагогіка, психологія, філософія*. 2013. Вип. 192(1). С. 131-135. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_ped_2013_192\(1\)_23](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_ped_2013_192(1)_23)
9. Євдокімов В. Філософія виховання: Навч. посіб. для студ. педвузів. Ч. 1. Харків: ХНУ, 2001. 272 с.
10. Іванова Н. Дошкільна освіта в дискурсі філософських рефлексій. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філософські науки*. 2013. № 27. С. 81-85. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvvnufn_2013_27_16
11. Карпенко О. Педагогічні аспекти опіки над дітьми у країнах Європейського Союзу. *Science and Technology of the Present Time: Priority Development Directions of Ukraine and Poland: International Multidisciplinary Conference*, (Wolomin, 19–20 October 2018). Wolomin, Republic of Poland: Izdenieciba «Baltija Publishing», 2018. S. 24–27.
12. Карпенко О. Професіограма вихователя дошкільних закладів в контексті опекунської педагогіки Польщі. *Сравнительная педагогика в условиях международного сотрудничества и европейской интеграции*: сб. материалов междунар. науч.-практ. конф. (Брест, 10 ноября 2017 г.). Брест: БрГУ, 2018. С. 66–70.

13. Ковальчук Т., Шиманчик М. Виховання в контексті екзистенціального підходу як педагогічна проблема. *Людинознавчі студії. Серія: Педагогіка*. 2016. Вип. 2. С. 101–110. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Lstud_2016_2\(34\)_13](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Lstud_2016_2(34)_13)
14. Сватенкова Т. Значення первинної екзистенційної орієнтації у дошкільному віці. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Психолого-педагогічні науки*. 2015. № 4. С. 111–116. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzspp_2015_4_21
15. Сливка Б. Особа дошкільника у пастирології: філософія пізнання. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філософські науки*. 2014. № 18. С. 98–104. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvvnufn_2014_18_19
16. Сущенко А. Філософські витoki гуманістичних ідей у педагогічній галузі. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2013. Вип. 28. С. 325–331. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pfto_2013_28_53
17. Цибулько О. Цінності освітньої парадигми Джона Дьюї. *Гілея: науковий вісник*. 2019. Вип. 143(2). С. 189–192. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2019_143\(2\)_42](http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2019_143(2)_42)
18. *Around the care and upbringing of pedagogical reflection* / Eds. O. Karpenko, T. Parczewska. Drohobych: Publishing department of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 2015. 255 p.
19. Boghossian P. Behaviorism, Constructivism, and Socratic Pedagogy. *Educational Philosophy and Theory*. 2006. Vol. 38. Pp. 713–722. doi: [10.1111/j.1469-5812.2006.00226.x](https://doi.org/10.1111/j.1469-5812.2006.00226.x)
20. Carpendale J., Lewis C., & Müller U. Piaget's Theory. In *The Encyclopedia of Child and Adolescent Development* (eds S. Hupp and J. Jewell). 2020. doi: [10.1002/9781119171492.wecad100](https://doi.org/10.1002/9781119171492.wecad100)
21. *Challenges of contemporary education – theoretical and empirical contexts: Scientific symposium* / Eds. A. Kanios, A. Dudak, O. Karpenko. Drohobych: Publishing department of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 2014. 178 p.
22. Fallace T. John Dewey and the savage mind: Uniting anthropological, psychological, and pedagogical thought, 1894–1902. *J. Hist. Behav. Sci.* 2008. Vol. 44. Pp. 335–349. doi: [10.1002/jhbs.20328](https://doi.org/10.1002/jhbs.20328)
23. *Teacher education in Ukraine: historical experience and modern challenges* / Eds. M. Chepil, O. Karpenko, J. Konaszewska. Lublin: Wyd. UMCS, 2014. 284 p.
24. *Topical issues of future teachers' training in Ukraine* / Eds. M. Chepil, O. Karpenko, J. Konaszewska. Lublin: Wyd. UMCS, 2014. 238 p.

Допоміжна

25. Гордієнко-Митрофанова І. Гуманістична детермінанта гри: психолого-педагогічний аспект. *Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. Психологія*. 2013. Вип. 45(1). С. 72–81. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnpu_psykhol_2013_45\(1\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnpu_psykhol_2013_45(1)_9)
26. Мартянова М. Пацифістські принципи в освітній концепції Алена (Еміля-Огюста Шартєс). *Молодий вчений*. 2018. № 8(1). С. 166–168. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_8\(1\)_39](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_8(1)_39)

27. Мисик О. Методологічні аспекти формування фахової компетентності в майбутніх вихователів дітей дошкільного віку. *Педагогічний альманах*. 2018. Вип. 38. С. 119-126. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pedalm_2018_38_20
28. Міняйлова А. Еволюція поглядів на проблему гуманістичного виховання особистості в історико-педагогічному контексті. *Науковий вісник Донбасу*. 2012. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvd_2012_2_19.
29. Недопитанська С. Філософські аспекти ігор дітей дошкільного віку. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Філософія. Соціологія. Політологія*. 2012. Т. 20, вип. 22(4). С. 40-46. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdufsp_2012_20_22\(4\)_10](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdufsp_2012_20_22(4)_10)
30. Фасолько Т. Теоретико-методологічні засади формування моральної компетенції дошкільника крізь призму загальнолюдських духовних цінностей. *Вісник Інституту розвитку дитини. Серія: Філософія, педагогіка, психологія*. 2013. Вип. 29. С. 115-119. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vird_2013_29_25
31. Jonas M. Plato's Anti-Kohlbergian Program for Moral Education. *Journal of Philosophy of Education*. 2016. Vol. 50. Pp. 205-217. doi: [10.1111/1467-9752.12201](https://doi.org/10.1111/1467-9752.12201)
32. Koch A. Children's Perspectives on Happiness and Subjective Well-being in Preschool. *Child Soc*. 2018. Vol. 32. Pp. 73-83. doi: [10.1111/chso.12225](https://doi.org/10.1111/chso.12225)
33. Peterson T. Constructivist Pedagogy and Symbolism: Vico, Cassirer, Piaget, Bateson. *Educational Philosophy and Theory*. 2012. Vol. 44. Pp. 878-891. doi: [10.1111/j.1469-5812.2011.00765.x](https://doi.org/10.1111/j.1469-5812.2011.00765.x)
34. Społeczno-pedagogiczne tworzenie rzeczywistości / Red. nauk. M. Czepil, O. Karpenko, V. Petryk. Warszawa: «DUX» Sp.Z.o.o., 2017. 260 s.